

Wateroverlast Boskoop

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Verslag informatiebijeenkomst van 5 september 2018

Op maandagmiddag 21 januari 2019 organiseerde het hoogheemraadschap van Rijnland een informatiebijeenkomst over de wateroverlast rond de Gouwepolder van 5 september 2018. De bijeenkomst trok veel belangstelling; er waren ruim zeventig bewoners en kwekers uit het gebied aanwezig.

Droge voeten, schoon water

Rijnland als calamiteitenorganisatie

Hoogheemraad Sjaak Langeslag heette iedereen van harte welkom. Er volgde een presentatie waarin uitleg werd gegeven over Rijnland als calamiteitenorganisatie. De bestrijding van calamiteiten vraagt om een goede samenwerking en afstemming van taken. Daarvoor beschikt Rijnland over een calamiteitenorganisatie. Om goed voorbereid te zijn op de omvang en impact van een crisissituatie werkt Rijnland met een calamiteitenplan. Bij zo'n plan horen bestrijdingsplannen waarin maatregelen zijn opgenomen die de gevolgen van een specifieke calamiteit (zoals wateroverlast) moeten beheersen en verminderen. Rijnland is 24/7 bereikbaar voor meldingen. Echter, door de grote hoeveelheid meldingen heeft een correcte terugkoppeling niet altijd plaatsgevonden. Rijnland betreurt dat. Met name aan het begin van de calamiteit was de samenwerking met de gemeente ook nog niet optimaal.

Wat is er gebeurd op 5 september?

De wateroverlast van 5 september 2018 was het gevolg van extreme neerslag; lokaal viel meer dan 170 mm regen in circa negen uur tijd. Deze neerslag is veel extremer dan de norm waaraan het watersysteem van de Gouwepolder uiterlijk in 2027 moet voldoen. Volgens het KNMI is de kans dat deze bui ergens in Nederland valt ongeveer eens per 400 á 1.000 jaar. De norm voor het watersysteem is gerelateerd aan een peilstijging die eens per 50 jaar voorkomt.

De extreme neerslag zorgde voor peilstijgingen in het watersysteem, waardoor de lagere percelen zijn ondergelopen. Ook over de lage peilvak scheidingen tussen de Gouwepolder en de vakbemalingen en over de kering tussen De Wijk en de polder Middelburg en Tempelpolder is water gestroomd.

Opgehaalde reacties uit het gebied

Na de presentaties van Rijnland konden aanwezigen vragen stellen. Ook was er gelegenheid om met elkaar en met Rijnland in discussie te gaan. Een aantal aanwezigen heeft ook nog reactieformulieren ingevuld. De reacties zijn hieronder op hoofdlijnen opgenomen.

- **Meer bemalingscapaciteit Gouwepolder**

In het gebied bestaat een duidelijke wens voor extra bemalingscapaciteit in de Gouwepolder. Bewoners en ondernemers in het gebied willen een extra gemaal bij de sluis aan het Rijnveld.

Reactie Rijnland: In de Gouwepolder is al ruim voldoende bemalingscapaciteit aanwezig en als de maatregelen uit het watergebiedsplan worden uitgevoerd, voldoet het watersysteem aan de normen. Er ligt ook een belangrijke verantwoordelijkheid bij de perceeleigenaren. Zij moeten hun percelen op tenminste 0,35 m boven het streefpeil van NAP -2,25 m houden.

- **Aandacht voor de inrichting van percelen**

Opgemerkt wordt dat in het algemeen de grond op veel locaties is dicht geslagen, waardoor het geen water meer opneemt. Ook beschikken veel bedrijven over bemalen drainagesystemen. Bij extreme neerslag leidt dit tot extra afvoer naar het oppervlaktewatersysteem. Bij een klimaatbestendige inrichting van de Greenport vragen deze aspecten aandacht.

Reactie Rijnland: Dat de Gouwepolder de afgelopen decennia een compleet andere inrichting heeft gekregen is evident. De aanleg van meer verharding, in de vorm van kassen maar ook potcontainervelden, maakt het waterbeheer complexer. Zodra bassins vol zijn komt neerslag rechtstreeks tot afvoer en werken deze velden vanuit hydrologisch opzicht feitelijk als verhard oppervlak. Dat is ook de reden dat Rijnland tegenwoordig eisen stelt aan het aanleggen van waterbergingscapaciteit bij de aanleg of uitbreiding van verhard oppervlak, waaronder potcontainervelden. Met het huidige beleid van watercompensatie neemt het wateroppervlak in principe niet meer af.

- **Baggeren van watergangen**

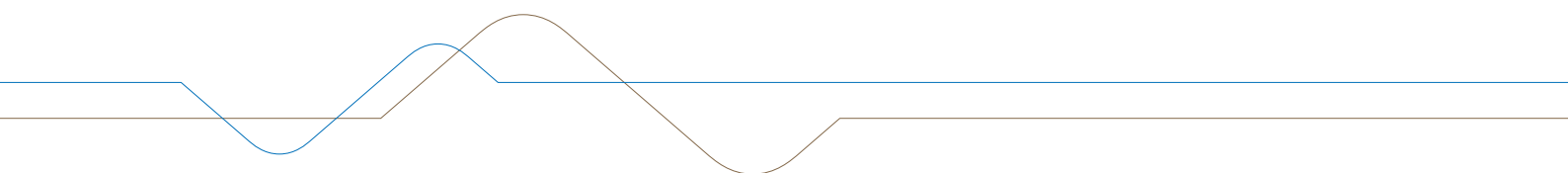
De ervaring in het gebied is dat er al lange tijd niet gebaggerd is.

Reactie Rijnland: Recent is de diepte van het hoofdwatersysteem in de Gouwepolder ingemeten. Daaruit kwamen geen locaties naar voren die niet voldoen aan de norm (0,90 m waterdiepte). Een van de maatregelen uit het watergebiedsplan is dat er nog dit jaar wordt gebaggerd in een bepaald tracé. Dit tracé verbindt het noorden van de polder met de hoofdwatergang ten zuiden van het Rijnveld en loopt via de nieuwe duiker Halve Raak en de nog te bouwen duiker Rijnveld-Oost (medio 2019). Het tracé vormt een extra route voor het water om afgevoerd te worden naar gemaal Brans. Het op diepte houden van de overige watergangen is een verantwoordelijkheid van de aanliggende eigenaren.

- **Nut van voormalen**

Aangegeven wordt dat door de gemalen eerder aan te zetten (voormalen) de hoogte en de duur van de peilstijging beperkt kunnen worden.

Reactie Rijnland: In het algemeen klopt dit, maar dan moet er wel een goede verwachting van de neerslag zijn. In geval van de neerslag van 5 september 2018 geldt dat Rijnland pas een weeralarm kreeg op het moment dat het al regende en dat de verwachte neerslag veel lager was dan wat er werkelijk is gevallen. Bovendien was er op 5 september 2018 ook nog officieel sprake van droogte bij Rijnland. Wat onder andere inhoudt dat Rijnland nog water ontving vanuit de KWA. Wat ook vooral een Boskoops belang is. Vanwege het risico om onnodig zoetwater weg te malen, is er tijdens droogte terughoudendheid om voor te malen.

- **Hoogte van de keringen van de Polder Middelburg en Tempelpolder**

In het gebied bestaan zorgen over de hoogte van de keringen rond de Polder Middelburg en Tempelpolder.

Reactie Rijnland: Het is bij Rijnland bekend dat de hoogte van deze keringen onvoldoende is. Omdat niet alle keringen tegelijkertijd aangepakt kunnen worden, houdt Rijnland een prioritering aan. Vanwege de grotere risico's ligt de prioriteit bij de keringen van het boezemsysteem en daarna worden de keringen van de polders aangepakt.

- **Doorgangen onder Reijerskoop**

Als groot knelpunt in de afvoer van water worden de onderdoorgangen bij het Reijerskoop gezien.

Reactie Rijnland: De drie onderdoorgangen bij het Reijerskoop bieden gezamenlijk voldoende capaciteit om water af te voeren. Er zijn dan ook geen werkzaamheden bij deze duikers gepland. De maatregelen in het watergebedsplan zorgen ook voor een betere verdeling van waterafvoer over de verschillende takken onder het Reijerskoop door. Door de aanleg van nieuwe duikers wordt minder water door de watergang langs de Rozenlaan afgevoerd en meer door de andere onderdoorgangen. Met deze maatregelen zorgt Rijnland ervoor dat het watersysteem aan de normen voldoet en de beschikbare aanvoerroutes naar gemaal Brans beter worden benut.

- **Inzet waterberging Spoelwijk**

Gevraagd wordt of een efficiëntere inzet van de berging bij Spoelwijk mogelijk is.

Reactie Rijnland: Met de aanleg van waterberging Spoelwijk is 2,3 ha extra wateroppervlakte toegevoegd aan het peilvak Spoelwijk. De inzet van de waterberging Spoelwijk wordt niet onderzocht, omdat het peilvak hiermee voldoende bergingscapaciteit heeft om goed te kunnen functioneren. Het vakgemaal Spoelwijk wordt wel verplaatst naar de waterberging in verband met de toegankelijkheid in combinatie met einde levensduur van het huidige gemaal. De verplaatsing staat dus los van het huidige functioneren. De capaciteit van het vakgemaal Spoelwijk blijft gelijk.

- **Hoge grondwaterstanden en schade aan keldervloeren/woningen/garages**

Vanuit het gebied worden een aantal vragen gesteld over hoge grondwaterstanden en geleden schade aan keldervloeren/woningen en garages.

Reactie Rijnland: Wettelijk is vastgelegd dat eigenaren zelf verantwoordelijk zijn voor hun perceel en de gebouwen die daarop staan. De gemeente heeft een zorgplicht ten aanzien van grondwater. Onderdeel van deze zorgplicht is dat de gemeente een loket inricht waar burgers met vragen of klachten terecht kunnen. De gemeente is dus het aanspreekpunt voor vragen over grondwater.

- **Belang peilvakscheidingen**

Rondom de vakbemalingen in de Gouwepolder bevinden zich peilvakscheidingen, die voor een deel niet op hoogte zijn.

Reactie Rijnland: Tijdens de neerslag van 5 september 2018 is op punten waar deze peilvakscheidingen te laag zijn water de vakbemalingen ingestroomd. Dat resulteerde in een extra peilstijging in de vakbemalingen. Het op hoogte brengen van de peilvakscheidingen is één van de maatregelen uit het watergebedsplan. Rijnland is begonnen met het aanleggen/verbeteren van de hoofdwaterstructuur, namelijk de aanleg van duikers voor het verbeteren van de waterafvoer naar het gemaal. Het op hoogte brengen van peilvakscheidingen is technisch lastig. Dat moet over particulier terrein, erf-opgangen, teeltvloeren, etc. en vergt veel samenwerking. De afgelopen tijd is voor de vier peilvakken (Gouwedreef, Berkenbroek, Koetsveld, Spoelwijk) de situatie in beeld gebracht. Op dit moment worden de technische mogelijkheden voor een duurzame oplossing uitgewerkt voor allereerst peilvak Spoelwijk en vervolgens voor Koetsveld waarna Berkenbroek en Gouwedreef volgen. Uiteraard kijkt Rijnland daarbij naar mogelijkheden die het snelst resultaat opleveren. Piekberging Polder Middelburg en Tempelpolder (MTpolder)

- **Bij de boomteeltsector leeft al langer het idee om tijdens wateroverlast overtollig water tijdelijk te bergen in een aan te leggen piekberging in de MTpolder.**

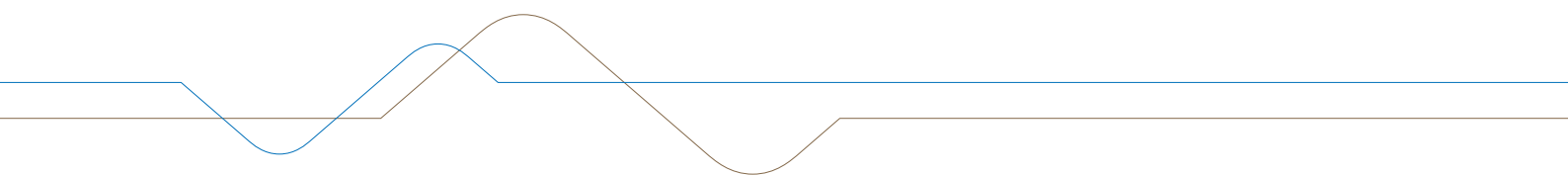
Reactie Rijnland: Voor de evaluatie van de wateroverlast is door Rijnland een eerste verkennende berekening uitgevoerd naar de effectiviteit van een dergelijke berging en welke bergingshoeveelheid daarbij ongeveer nodig zou kunnen zijn. Hieruit komt naar voren dat het aanleggen van een piekberging interessant kan zijn om de overlast tijdens extreme neerslag te kunnen beperken. Eerstvolgende stappen kunnen nu zijn om te kijken naar de kosten van een dergelijke berging en het draagvlak voor een dergelijke berging verder te onderzoeken. Belangrijk is ook om te kijken wat een piekberging doet met de opbarstrisico's in de MTpolder. Een piekberging is een boven-normatieve maatregel die niet eenzijdig bij Rijnland kan worden neergelegd. Rijnland bekijkt in overleg met de SBGB hoe hier verder vorm aan gegeven kan worden.

- **Reactietijd maatregelen Rijnland**

Een punt van kritiek vanuit het gebied is dat het te lang heeft geduurd voordat Rijnland Tijdelijke Pompinstallaties (TPI's) heeft geplaatst. Kunnen er geen TPI's in het gebied zelf opgeslagen worden?

Reactie Rijnland: Rijnland heeft een waakvlamovereenkomst met aannemers voor het plaatsen van TPI's. Uit het weeralarm bleek niet dat TPI's nodig waren om overlast te voorkomen. Rijnland is direct in actie gekomen toen veel meer neerslag viel dan verwacht en heeft TPI's aangevraagd. Tijdens de calamiteit zijn alle TPI's, na aanvraag door Rijnland, binnen de in de overeenkomst genoemde tijd geplaatst (vier uur).

Los van de wateroverlast van 5 september 2018 heeft Rijnland een nieuwe waakvlamovereenkomst met aannemers afgesloten (per 1 januari 2019). In deze nieuwe overeenkomst is een bedrijfsklaartijd van drie uur vastgelegd (een uur sneller dan in de oude overeenkomst).

- **Burgerparticipatie bij calamiteiten**

Is het mogelijk dat andere partijen (burgers, kwekers, gemeente) een rol kunnen spelen tijdens de calamiteit? Het gaat dan bijvoorbeeld om het verwijderen van vuil uit watergangen en bij gemalen.

Reactie Rijnland: Rijnland vindt dit een goede suggestie. Deze aanbeveling komt ook uit de evaluatie van Rijnland naar voren. Rijnland onderzoekt welke mogelijkheden hiervoor zijn en komt hierop terug.

- **Peilverlaging**

Opgemerkt wordt dat een peilverlaging in de Gouwepolder nooit een definitieve oplossing kan zijn. Bij een peilverlaging zal het maaiveld sneller gaan zakken en is er dus weer sneller nog een peilverlaging noodzakelijk.

Reactie Rijnland: Als de discussie rond een peilindexatie (dit is het volgen van het waterpeil met de natuurlijke maaiveldaling) wordt opgepakt, is dit één van de aspecten die zal moeten worden meegenomen.

Meer informatie kunt u vinden in het evaluatie-rapport via www.rijnland.net/evaluatie-wateroverlast

Heeft u nog vragen?

Neem dan contact op met het Klant Contact Team van het hoogheemraadschap van Rijnland, telefoonnummer **071-306 35 35** of e-mail info@rijnland.net

Hoogheemraadschap van Rijnland

Archimedesweg 1
postbus 156
2300 AD Leiden

telefoon (071) 30 63 063
post@rijnland.net
www.rijnland.net